

**KÖRNYEZTÁLLAPOT
JELENTÉS
MAGYARGÉC KÖZSÉG**

2021.

BEVEZETÉS

A környezet védelmének általános szabályairól szóló 1995. évi LIII. törvény (továbbiakban: Kvtv.) rendelkezik az önkormányzatoknak a környezet védelmét szolgáló feladatairól. A Kvtv. 12. § (3) pontja szerint az önkormányzatok kötelesek a környezet állapotát és annak az emberi egészségre gyakorolt hatását figyelemmel kísérni. A 46. § (1) pont e) bekezdése kimondja, hogy a települési önkormányzat a környezet védelme érdekében elemzi, értékeli a környezet állapotát illetékességi területén, és arról szükség szerint, de legalább évente egyszer tájékoztatja a lakosságot. A Kvtv. a környezeti állapotértékelés pontos tartalmát nem szabályozza. Magyargéc Község Önkormányzata a fentiek tekintetében elkészítette Környezetállapot Jelentését.

I.

A KÖRNYEZET BEMUTATÁSA

1. Elhelyezkedés - Domborzat

Magyargéc Nógrád megye közepén, a Cserhát domborulatának különlegesen szép karéjában található, természeti értékekben és néprajzi hagyományokban gazdag község. A hozzá tartozó Kisgéc településrészsel együtt a Megyer-patak partján, Szécsény és Salgótarján városok között, a megyeszékhelytől nyugatra fekszik.

A terület 149 és 442 m közötti tszf-i magasságú tagolt dombság, ill. a DK-i részen a Cserhát É-i hegyláb felszíne. A K-i, DK-i, D-i rész az átlagot (3,5) meghaladó vízfolyás sűrűségű. A kistáj NY-i részén NYÉNY- KDK-i, K-i felén pedig ÉÉNY - DDK-i csapású, 300-350 m átlagmagasságú andezittelérek adják a terület geomorfológiai gerincét. A teléreket keresztirányú eróziós völgyek szabdalják. A jellemző lejtésirány NY-on ÉNY-i, K-en É-i.

A kistáj kőzettani alapja felsőoligocén agyagmárga, homok, az ÉNY-i részekeken helyenként vékony agyagosvályogos takaróval a felszínen, ill. annak közelében. DNY-on alsómiocén homok, homokkő és KDK - NYÉNY-i csapású középső miocén andezittelérek fedik a felszínt. DK-en, K-en az alsómiocén és középmiocén slír, homokkő előfordulása a kistáj peremére, a pedimentre korlátozódik és a felsőoligocén képződmények közé ÉÉNY-i irányba több középmiocén andezittelér is - kistáj szélességében - benyomult. A felszínt ÉK felé növekvő vastagságban löszvályog fedi. Hasznosítható ásványi nyersanyagai közül kiemelkedő a szécsényi agyag (1,7 Mt készlet) és andezit (0,3 Mt) előfordulás.

2. Éghajlat

A kistáj mérsékelten hűvös - mérsékelten száraz éghajlatú. Az évi napfénytartam 1900 óra körül alakul, nyáron kevéssel 750 óra alatt, télen 170-180 órán át süt a Nap. Az évi csapadék 610 mm, amiből kb. 360 mm a vegetációs időszakban hullik. Átlagosan 45 napig takarja a földeket hó, amelynek átlagos maximális vastagsága 22 cm körüli. ÉNY-i és NY-i az uralkodó szélirány, az átlagos szélesség pedig kevéssel meghaladja a 2 m/s-ot. Éghajlati

szempontból a terület erdőgazdálkodásra és kevésbé hőigényes mezőgazdasági kultúrák termesztésére megfelelő.

3. Vízrajz

A kistáj összefüggő talajvize csak a Szentlélek- patak mentén alakult ki 4-6 méter átlagos mélységben, míg attól D-re fokozatosan mélyül és csak a völgyek mentén jelenik meg. A kistáj rétegvizekben sem bővelkedik. Az artézi kutak száma kevés, vízhozamuk jelentéktelen.

4. Talaj

A kistáj közel 60 %-át agyagbemosódásos barna erdőtalajok borítják. Ezek túlnyomóan harmadidőszaki vagy idősebb üledékeken képződtek, vályog vagy agyagos vályog mechanikai összetételűek. Erdősültségük kb. 65 %-os, 23 %-ban szántók. A földes kopárak egy része az agyagbemosódásos barna erdőtalajok lepusztulásával jött létre. A barnaföld részaránya 28 %, nagyjából löszös alapkőzetten, részben harmadidőszaki üledékeken képződtek. Mechanikai összetételük ettől függően vályog, vagy agyagos vályog. Vízgazdálkodásuk és termékenységük is kedvező. Jelentős hányaduk 5 °-nál kisebb lejtőszögű területen található és zömmel (72 %) szántóterület. Lepusztulásuk következtében jött létre a kistáj földes kopárainak másik része. A patak völgyekben alluviális homokon képződött réti és öntés réti talajok találhatók, amelyek területi részaránya nem jelentős.

5. Botanikai jellemzés

A területen növényföldrajzi térbeosztás tekintetében jellemzőek a potenciális erdőtársulások a gyertyános kocsánytalan tölgyesek és a cseres tölgyesek, a keményfás ligeterdők, valamint a szubmontán égeresek. Napjainkban a kultur akácok is elterjedtek. A patakok mentén jellemzőek a magaskórós társulások, míg Szécsény térségében lúp is található, amelynek legérdekesebb fája a mocsári kosbor. Az erdővel nem fedett területeken nyílt dolomit sziklagyeppek jelentkezők. A lágyszárú vegetációból elsősorban a felvidéki és kárpáti elemek emelhetők ki, mint pl. zergeboglár, a sugárkankalin, az ikrás fogasír stb. Az erdőszilleg hasznosított felületeket vegyes korú keménylombos és fényerdők fedik.

A mezőgazdasági termesztésre a búza, a cukorrépa, a burgonya és a vörös here kultúrák a jellemzők.

6. Lakosság

A település közigazgatási területe 1.219 ha, ebből belterület 93 ha, külterület 1126 ha.

Géc helynévhez fűzött eredetmagyarázatok meglehetősen bizonytalanok. A község nevének utótagja valószínűleg a Gergely személynév becéző változata.

A honfoglalás utáni évszázadokban Nagygécként (Nagy-Géc) említették a Kacsics nemzetség tulajdonában álló települést.

A 13. század elején az e nemzetségből származó Simon bán birtoka volt, akit Gertrúd magyar királyné meggyilkoltatásában való részessége miatt összes javaitól megfosztottak, majd birtokait, II. András király a Szák nemzetségnek adományozta. Ezután a Szák nemzetség lett a falu birtokosa, de 1274-ben II. Pósa Kacsics nemzetségbeli Farkasnak, a Szécsényi család ősének adta cserébe.

A 14. század elején a Záh nemzetség birtokába került. Záh Felicián visegrádi merénylete miatt az ő javait elkobozták és I. Károly király 1335-ben az Ákos nemzetségbeli Cselen fia Sándor fia János királynéi alétekfogónak és testvérének, Jakabnak adományozta.

A 15. században már három Gécről – Felsőgéc, Középsőgéc és Alsógéc helységekről – emlékeztek meg az oklevelek. 1448-ban Felsőgéc a Duzma család birtoka volt. Alsógéc pedig 1457-ben a Nagyszelei családé volt. 1455-ben mind a három Géc Szécsényi László birtokában volt és a szécsényi uradalomhoz tartoztak.

A török hódoltság kezdetén az 1548-as adóösszeírásban mindhárom falu az elpusztult települések listáján szerepelt. 1598-ban pedig Szerémy Mihály volt a birtokosa.

1715-ben hét magyar háztartását írták össze, 1720-ban pedig nemes községként, adóköteles háztartások nélkül szerepelt. 1770-ben Szerémy János, Ficsor János és András, 1826-ban Szerémy Elek és a Géczy család, később pedig a Horváthy, a Balás, a Lisznyay, a Dubraviczky és az Ivánka családok, valamint Szerémy Béla és Ivánka Ödön örökösei voltak a birtokosai.

A mai faluhoz tartozó Kisgéc és Karpegéc valaha puszták voltak.

1787-ben templomot is emeltek a helybéliek, a műemlék jellegű épület ma is látogatható a falu központjában.

A 20. század elején Nógrád vármegye Szécsényi járásához tartozott.

Az I. és a II. világháború érintette Magyargéc és Kisgéc településeket is. Szomorú emlékeit az elesett hősök neveivel a templom falán elhelyezett emléktáblák őrzik.

1910-ben 722 magyar lakosa volt, ebből 691 római katolikus, 10 református, 15 evangélikus volt.

Magyargéc a kedvezményezett települések besorolásáról és a besorolás feltételrendszeréről szóló 105/2015. (IV. 23.) Korm. rendelet értelmében társadalmi-gazdasági és infrastrukturális szempontból kedvezményezett település, valamint jelentős munkanélküliséggel sújtott település.

A kedvezményezett járások besorolásáról szóló 290/2014. (XI. 26.) Korm. rendelet értelmében Magyargéc a komplex programmal fejlesztendő Szécsényi járás területén fekszik. 2021. január 1-jén Magyargéc településen az állandó lakosok száma 829 fő. A község lakosság száma évről-évre csökkentő tendenciát mutat.

A KSH adatkérésünkre a 2011-es népszámlálás adatai alapján elvégezte a településen található szegregátumok lehatárolását. A lehatárolás a településfejlesztési koncepcióról, az integrált településfejlesztési stratégiáról és a településrendezési eszközökről, valamint egyes településrendezési sajátos jogintézményekről szóló 314/2012. (XI. 8.) Korm. rendelet 10. mellékletében meghatározott szegregációs mutató alapján történt. A Korm. rendeletben foglaltak szerint azon területek tekinthetők szegregátumnak, ahol a legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők és a rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az

aktív korúakon (15-59 év) belül eléri, illetve meghaladja az adott településtípusokra vonatkozó határértékeket, azaz az 50 %-ot.

Magyargéc településen található olyan terület, ahol a szegregációs mutató 50%, illetve afeletti értéket vesz fel. Ez a terület szegregátumnak tekinthető. Kiszécs településrészen van olyan terület, ahol a mutató 40-49%-os értéket ölt, így ez a terület szegregációval veszélyeztetett terület.

A KSH adatszolgáltatása szerint településünkön vannak olyan területek is, amelyek eleget tesznek ugyan a szegregációs mutató kritériumnak, de alacsony népességszámuk miatt mégsem tekinthetők valódi szegregátumnak.

A szegregátum nem ölel fel nagy területet a településen. Településünkön a félkomfortos és komfort nélküli lakások nagy része a szegregátumban található.

Az áramhoz, gázhoz, vezetékes vízhez, szennyvízhálózatához, hulladékgazdálkodáshoz való hozzáférés, valamint a közvilágítás a település egészén, így a szegregátumokban is megoldott.

7. A község belterülete

A község két településrészből áll: Magyargéc és Kiszécs. A két lakott rész kb. 1,5 km-re fekszik egymástól.

2021. január 1-én Kiszécs településrész lakosság száma 184 fő, Magyargéc településrész lakosság száma 689 fő.

II. TERMÉSZET ÉS TÁJVÉDELEM

1. Országos jelentőségű védett terület

Magyargéc Község közigazgatási területét nem érinti Országos Jelentőségű Természeti Terület.

2. Natura 2000 hálózat területei

Natura 2000 besorolású terület nem érinti a települést.

3. Helyi jelentőségű védett természeti területek

Helyi jelentőségű természetvédelmi területként, a természet védelméről szóló 1996. évi LIII törvény előírásai szerint kell kezelni az alábbi területek: Gázsík-rét, Kossuth utcai kettős tölgyfásor, rendszeres gondozásuk, fenntartásuk a tulajdonos, vagy a kezelő kötelezettsége.

4. Műemlékvédelem

A falu büszkesége és egyetlen temploma a római katolikus templom, amely XV. századi

alapokon áll. Az egyhajós, keletelt templomot 1713-ban helyreállították, 1787-ben átépítették, barokkstílusú formáját 1789-ben kapta, 1920-ban pedig bővítették.

A műemléki védelem alatt álló templom védőszentje Szent Márton püspök.

Szabadon álló, egyhajós, keletelt, nyeregtetős templom, Ny-i homlokzata előtt középtoronnyal, a hajóval azonos szélességű, poligonális záródású szentéllyel, melynek É-i oldalához sekrestye kapcsolódik. Hajója dongaboltozatos, bejárati oldalán karzat, szentélye kolostorboltozatos. Falképek: 1980-as évek (Kelecsényi Alajos).

Szabadon álló épület a homlokzat előtt emelkedő középtoronnyal, a nyolcszög három oldalával záródó, a hajóval azonos magasságú szentéllyel és az ehhez É-on kapcsolódó, földszintes sekrestyével. Fedése pala.

Az épületen lábazat és – a tornyot és a sekrestyét kivéve – egyrészes párkány fut körbe. A torony egy alacsonyabb alsó és egy két szintet átfogó felső részből áll, a felső rész alapterülete valamivel kisebb, mint a felsőé. A falfelületek tükrös kialakításúak, a középtengelyben nyíló kapu egyenes záródású, kereteletlen, fölötté a szemöldököt két konzol tartja. A kapu fölött, a felső rész alsó szintjén állótéglány alakú, szalagkeretes ablak, a második szint mind a 4 oldalán félköríves záródású, szalagkeretes ablakok vannak.

A hajó 2, illetve a szentély 1 ablaka az utóbbiakkal egyeznek meg. A hajó oldalfalát egy nagy, a szentélyzáródás falszakaszait szintén tükrök tagolják; felső sarkaik tört ívben vannak levágva.

A templomkertben Lourdes-i barlang és fészület található.

A templom falán az I. és a II. világháború itteni áldozatainak névsorát tartalmazó táblák kerültek elhelyezésre.

A templom külső homlokzati felújítására és statikai megerősítésére 2013-ban került sor közel 15 millió forint pályázati támogatásból.

A templom búcsúnapja: november 11.

Helyi védelem alatt 3 db kö-műkö kereszt áll: 3. Hrsz, 0111/2 hrsz és 738 hrsz.

Egyedi tájértékek közül említésre méltók a vallási étellel, történelmi eseményekkel kapcsolatos építmények, emlékművek_ Kettős kereszt és kálvária a Kerek-hegyen, Bakonyai kilátó, Cáva-tó Kisgécben.

5. Régészeti lelőhelyek

1. Butyka-domb (a patak partján húzódó dombhat egyik végén középkori kerámia, kváderkövek, a másik végén bronzkori telep, kerámia)
2. Kisgéc, Egyház-föld (ismeretlen korú szórvány, jellegtelen kerámia a Benczúrfalva felől Kisgécre vezető út bal oldalán)
3. Szalmások (őskori telep, cölöplyukak, gödrök, méhkas alakú vermek)
4. Magyargéc belterülete: középkori faluhely
5. Kisgéc belterülete: középkori faluhely

III. LEVEGŐTISZTASÁG, ÉS ZAJ

A 4/2002 (X.7.) KvVM rendelet alapján az ország légszennyezettségét szempontjából zónákba sorolja. Magyargéc község a „10. Az ország többi területe” besorolású zónába tartozik, ami a legkevésbé szennyezett területi kategória. Általánosságban elmondható, hogy a levegőminőség jó. Minőségét leginkább az alternatív (vegyes, szén, fa) fűtési rendszerek, illetve a hulladékégetés befolyásolja. A település zaj szennyezettség tekintetében szerencsésnek mondható. A településen a gépjárműforgalom, teherforgalom alacsony aránya jellemző a fő közlekedési utakon, mivel a község nem szolgál folyosóként nagyobb átmenő forgalom számára. Magyargéc községben vasútállomás nem található, a jelentősebb távolságban haladó vasútvonal zajterhelése határérték alatt van.

A település közigazgatási területén nem működik olyan telephely, ami jelentős zaj, illetve rezgéshatással járna.

IV. HULLADÉKKEZELÉS

1. Szolgáltatás

Magyargéc Község Önkormányzata a közigazgatási területén fekvő ingatlanok tulajdonosainál keletkező települési szilárd hulladék kezelésére kötelezően ellátandó közszolgáltatásként hulladékkezelési közszolgáltatást a Kelet-Nógrád Hulladékgazdálkodási Társulás keretén belül biztosítja.

A hulladékszállítását, és a hulladék szakszerű feldolgozását a VGÜ Salgótarjáni Hulladékgazdálkodási és Városüzemeltetési Nonprofit Kft. végzi.

A szolgáltatás kiterjed:

a szolgáltató szállítóeszközéhez rendszeresített gyűjtőedényben, illetve műanyag hulladékgyűjtő zsákban, a közterületen, vagy ingatlanon összegyűjtött települési szilárd hulladék rendszeres begyűjtésére és elszállítására

2. Szelektív hulladékgyűjtés

A szolgáltató az elkülönítve elhelyezett hulladéktípusok (műanyag, fém, papír, üveg) begyűjtését megszervezi és a szolgáltatást folyamatosan ellátja.

3. Biológiailag lebomló hulladékgyűjtés

A szolgáltató az elkülönítve elhelyezett biológiailag lebomló hulladékok begyűjtését megszervezi és a szolgáltatást folyamatosan ellátja.

4. Lomtalanítás

A lomtalanítást a szolgáltató végzi igénybejelentés alapján, külön díj felszámítása nélkül. A lomtalanítás során csak a háztartásokban, normál háztartási mennyiségben keletkező, olyan nagy darabos hulladék kerül elszállításra, ami nem fér bele a gyűjtőedénybe pl. ágybetét, bútordarab, játék, kerékpár, szőnyeg, szánkó, babakocsi stb.

5. Közterületek tisztántartása

Ezt a feladatot az önkormányzat maga végzi. A forgalmasabb gyalogos közlekedési csomópontokon hulladékgyűjtő edényzetek kerültek kihelyezésre, melyet az önkormányzati dolgozók rendszeresen ürítenek, karban tartanak.

6. Sütőolaj gyűjtése

Az Önkormányzat lakossági használt sütőolaj gyűjtési pontot létesített Magyargéc, Rákóczi út 77. szám alatt, illetve Kisgéc településen Magyargéc, Alkotmány utca 1. szám alatt, ahol a speciálisan sütőolaj gyűjtésére szolgáló hulladékgyűjtő edényt helyezett el. A használt sütőolaj és zsiradék rendszeres és szakszerű elszállítását, valamint megfelelő hasznosítónak vagy ártalmatlanítónak történő átadását a Biotrans Kft. végzi.

7. Elektronika hulladék gyűjtése

Az Önkormányzat évente egyszer elektromos és elektronikai hulladékbe gyűjtő akciót szervez. Az összegyűjtött hulladékot a SELECTOR Elektronikai Termék Újrahasznosító Kft. szállítja el.

V.

SZENNYVÍZELVEZETÉS

A település szennyvízelvezetése és szennyvíztisztító rendszerével kapcsolatos feladatokat az Északmagyarországi Regionális Vízművek Zrt. végzi.

VI.

NAGYOBB KÖRNYEZETHASZNÁLÓ ÜZEMEK

Magyargéc község területén jelenleg nincs olyan üzem, amely jelentős környezeti hatással bírhat, vagyis melynek működéséhez az illetékes környezetvédelmi hatóság által kiadott környezetvédelmi engedély szükséges.

Magyargéc, 2021. március 1.

Készítette Magyargéc hatályos dokumentumai alapján, a polgármester egyetértésével:

.....
Lórik Edit
jegyző